

SCENA ȘI CULISELE ULTIMULUI 23 AUGUST

În 1989, parada s-a desfășurat în fața Muzeului Național de Istorie, special pavoazat pentru eveniment FOTO: AGERPRES

În '89, sărbătoarea națională a căzut într-o miercuri. Manifestările omagiale au început însă luni, 21 august.

Pentru a 25-a și ultima oară, de ziua națională a României, Ceaușescu a fost eroul principal. Din relatările unor foști demnitari reiese însă că, în vara aceea, soții Ceaușescu erau focalizați pe schimbări de anvergură.

Fața văzută a sărbătorii

Toate „manifestările” lunii august au fost „dedicate celei de-a 45-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă”.

Festivitățile au debutat la Palatul Republicii cu Aduarea solemnă de luni, 21 august (orele 17:00-21:20 în agenda Eleni Ceaușescu). Organizatorii declarau ai fost CC al PCR, Marea Adunare Națională și Consiliul Național al FDUS. Aduarea a fost deschisă de Manea Mănescu. De observat ar fi fost că pauzele de respirație din discursul lui Ceaușescu — umplute cu aplauze și scandări de lozinci — au fost mai dese și mai lungi ca-n alte dați. În final, participanții au asistat la un „vibrant spectacol omagial” (regizori Dan Micu și Cristian Hadjicula). În aceeași zi fusese vernisată și o expoziție omagială (menționată în agenda Eleni Ceaușescu între orele 10:30 și 11:10). Artiștii spectacolului și creatorii expoziției au fost amintiți doar ca laureați ai ediției a VII-a din „Cântarea României”.

Marți a fost o recepție la Palatul din Piața Victoriei. Spre deosebire de anii anteriori, când erau menționate ca gazde Nicolae și Elena Ceaușescu, în 1989 recepția a fost oferită de CC al PCR, Consiliul de Stat

și Guvernul RSR. În aceeași zi, în calitate de comandant suprem, Nicolae Ceaușescu s-a adresat Fortelor Armate din RSR printr-un ordin de zi: „În ziua de 23 August la București se vor trage, în semn de salut, 21 de salve de artilerie”. În preambulul ordinului, liderul partidului a omagiat Armata (spre deosebire de trecut când „actul de la 23 August” era meritul conducerii partidului — întâi al lui Dej, apoi exclusiv strategiei lui Ceaușescu). Căstă subofițerilor și ofițerilor a fost, de altfel, singura categorie ce-a simțit și la portofel ultimul 23 August.

Miercuri 23 August, pe esplanada din fața edificiului noului Muzeu Național de Istorie, s-a produs „grandioasa demonstrație a oamenilor muncii”. A început cu intonarea Imnului de Stat al RSR. Au defilat unități militare, gărzii patriotice, delegații de pionieri, Crucea Roșie, „oameni ai muncii” și sportivi. S-a încheiat cu Imnul FDUS („E scris pe tricolor Unire”).

Simultan s-au desfășurat demonstrații la scară redusă în marile orașe din țară. În adunări festive s-au ținut în toate întreprinderile și instituțiile din mediul rural și urban.

Revizuirii la Antonescu

În vara lui '89, generalul (r) Constantin Olteanu era secretar al CC al PCR cu propagandă. Cu referire la maniera soților Ceaușescu de-a aborda chestiuni ideologice și de propagandă referitoare la primul 23 August, mi-a relatat următoarele: „Prin iunie, cred, s-au produs două chestiuni. Manea Mănescu îmi dă telefon: «Tovarășe secretar, am aici un document, vreau să-ți arăt, viu eu la dumneata?»». «Ei, viu eu la dumneata!» — eram la etajul 4, el la etajul 2.

La vârsta lui, față de mine...! Avea cam vârsta pe care o am eu acum. Și m-am dus la el. Avea două hârtii roșii, ambele cu același conținut. «Am fost la Tovarășul, i-am arătat, aici scrie cum a participat dânsul la revoluția din august 1944». Zic: «Era la Târgu-Jiu, pe urmă...». «Dragă, e altceva, că nu se poate să nu fi participat!...». «Dați-mi-le pe amândouă și mă duc cu ele». «Dragă, trebuia să și verific. Dar nu puteam să îl întreb pe Ceaușescu direct. Când m-am dus la el — în ziua aceea sau a doua zi, nu mai știu minte — după ce-i prezentasem și Eleni Ceaușescu, am zis: «Am avut și o discuție cu tovarășul Manea Mănescu cu problema aceea cu participarea dumneavoastră la actul din 23 August 1944...». «Da, da, bine, bine, știu». Și, după puțin timp, când am fost iarăși la Ceaușescu: «Nu mai puneți voi problemele astea cu 23 August, cu 1944, știți că s-au mai schimbat regulile cum s-au trecut lucrurile». Bine, că era totuși coaliția celor patru partide, nu puteam să o negăm... «Vedeți voi, nu mai vorbiți cu dictatura fascistă; aia a fost dictatura militară fascistă, cum scrieți voi?» Spunea să nu mai accentuăm, să îngreunăm mai mult lucrurile cu Antonescu.”

Ce puteai înțelege din eliptica „indicație”? I-am întregat pe fostul demnitar. Că versiunea istoricilor oficiali Mușat și Ardeleanu nu-i mai convenea lui Ceaușescu?... „Mă lăsa să înțeleg că Antonescu și regimul trebuie priviți și altfel. El numai asta a spus, n-a fost dictatură fascistă cum s-a spus, cum se spune”, mi-a răspuns general (r) Constantin Olteanu. Cu cine se mai consulta Ceaușescu în probleme de istorie, nu știe nici fostul secretar cu propagandă.

(Continuare în pag. a II-a) (Lavinia BETA).

JURNALUL ZILEI

Cu o zi în urmă, 21 de salve de artilerie îi vestiseră pe români că sosise aniversarea zilei naționale. A 25-a, sub „Epoca Nicolae Ceaușescu”. Presa vremii, preț de câteva zile, a abundat în informații referitoare la manifestările organizate atunci. La cancelaria CC au sosit, cum se obișnuia, zeci de telegrame de felicitare din întreaga lume. Versuri stângace, nesemnate, îl omagiau pe „eroul între eroi”.

Americanii, expeditivi

Din străinătate, cum se obișnuia în asemenea momente solemne, au curs în acele zile telegrame de felicitare din partea mai tuturor statelor lumii. I-au scris lui Ceaușescu și „prieteni”, și „dușmani”.

Au adresat urări state „frățești” precum URSS, Bulgaria, RDG, China, Polonia, Cehoslovacia, Cuba,

dar și celelalte state europene. Purtând antetul CC al PCUS, Sovietului al URSS și Consiliului de Miniștri al URSS, nu și semnătura liderului sovietic Mihail Gorbaciov, telegrama primită de la Moscova amintea de „tradiția” postbelică a relațiilor sovieto-române. Expeditivi s-au dovedit a fi americani însă.

(Continuare în pag. a II-a)

CUM S-A VĂZUT ANUL 1989 LA VÂRFUL SECURITĂȚII

„Elena Ceaușescu nu avea acces la informările operative ale Securității”

Generalul de brigadă (r) Aurel Rogoian, colaborator apropiat al generalului Iulian Vlad, cel care conducea în 1989 Departamentul Securității Statului, descrie pentru Jurnalul Național cum se făceau informările pentru președintele României Socialiste, Nicolae Ceaușescu. Totodată, ofițerul a acceptat să rememoreze raporturile pe care DSS le avea cu Partidul Comunist Român și cu Elena Ceaușescu și dezamorsează mitul că soția dictatorului îi „confiscase” acestuia fluxul informativ.

(Rözvan BELCIUGANU) Președintele României era unicul destinatar al Buletinului Informativ al Departamentului Securității Statului, un document integrat care

cuprindea sintetic cele mai importante informații necesare cunoașterii situației politice internaționale, respectiv intențiile altor state și acțiunile preconizate în politica lor față de România, impactul unor evenimente asupra securității României, oportunități de dezvoltare și întărire a relațiilor bilaterale, acte, gesturi, atitudini cu semnificații de ostilități ori care exprimau un pericol potențial.

Nu exista un sistem al raporturilor personale zilnice ale șefului DSS cu Nicolae Ceaușescu. Pentru urgențe sau pentru probleme importante stringente se solicita telefonic pe linia „S” primirea raport. Ceaușescu personal fixa ora, iar de față nu era nimeni altcineva.

Sediul instituției Buletinului Infor-

mativ — probleme de securitate se afla la Centrul de Informații Externe, fiecare exemplar unic fiind caligrafat și semnat olograf de șeful DSS. Picul îl deschidea personal Nicolae Ceaușescu și tot el îl închidea (il capsă) și îl adnota cu „R” (retur) de regulă în colțul de sus stânga sau dreapta al plicului și semna cu inițialele „N C”. Aceste buletine nu au circulat sub nici o formă în structurile securității interne. Aspectele interne de securitate care se includeau în aceste buletine, dacă nu se integrau, se raportau ca anexele Buletinului, iar baza lor se arhiva în dosarul problemei sau spațiului deținut de structura informativ-operativă.

(Continuare în pag. a II-a)

Ziua Națională era sărbătoarea „sfinților” Nicolae și Elena

Apărute în secolul al XIX-lea, zilele naționale celebrează în general evenimente istorice legate de formarea ori de independența statului. Românii au avut până în prezent trei zile naționale. Prima a fost 10 Mai în amintirea intrării lui Carol de Hohenzollern Sigmaringen în București (1866) ca rege al României. Pe tot parcursul domniei dinastiei Hohenzollern, această „zi a regelui” a fost socotită ziua națională.

După 1944 până în 1989, ziua națională a fost 23 August în amintirea declarației de ieșire a României din războiul împotriva Puterilor Aliate. De la un an la altul, istoria acelei zile s-a îmbogățit și și-a schimbat

eroii. În final s-a ajuns ca ziua națională să fie dedicată, aidoma unor regi, soților Ceaușescu. Din 1990 încoace, ziua națională a României a fost declarată 1 Decembrie.

Moștenire de la ruși

Colonelul (r) Adrian Eugen Cristea a fost adjunctul șefului Direcției a V-a a Securității din 1979 și până în iunie 1989. În această calitate mi-a relatat într-un interviu pentru Jurnalul Național cum petreceau de 23 August înșiși sărbătorii, Nicolae și Elena Ceaușescu.

„Primele (festivități — n.r.) au fost copiate după sărbătoarea sovietică de

la 7 noiembrie. Trebuiau găsite niște forme de manifestare a populației din care să rezulte un atașament cât mai convingător al acesteia față de conducerea partidului. Centrul manifestăției de la Moscova era parada militară. Lumea întreagă vedea cu acest prilej că Uniunea Sovietică e o mare putere militară. Defilare militară, care alegoric, coloane ale oamenilor muncii, portretele corifeilor doctrinei — Marx, Engels, Lenin, Stalin —, lozinci copiate după cele sovietice: așa s-a făcut într-o primă etapă și la noi. Așa a moștenit Ceaușescu ziua națională de la Dej.

(Continuare în pag. a II-a)

După defilare, Ceaușescu a vizitat Casa Poporului

În volumul memorialistic „Eleni Ceaușescu”, Dumitru Popescu a relatat despre a doua parte a programului oficial al secretarului general de ultimul 23 August. După ce a urmărit defilarea forțelor armate și a „oamenilor muncii” din balconul Muzeului Național, Ceaușescu, însoțit de soția sa, a vizitat (pentru a câta oară?) Casa Poporului. Ce a urmat rememorează Dumitru Popescu.

„Parada s-a terminat mai repede, aceasta datorându-se fie grabei demonstrațiilor, accelerației impuse coloanei, fie dezertării unor grupuri înainte de a ajunge în fața tribunei. La sfârșit am coborât din colivia plusată în care stăteam, cu un gust sălcii în gură de ceva incropit, stângaci, neterminat, de pierdere a unui reflex de ansamblu solid, a perenității istorice,

și dacă nu asta, cel puțin a unei ordini bine puse la punct. În alți ani ne întâlneam la sfârșit în scopuri tribune, ne salutăm ceremonios, cu o rigiditate festivă și ne împraștiam spre casele noastre cu o senzație de normalitate și temeinicie, de nimic amenințată, nici măcar pe planul imaginației. Ne-am urcat în mașini și am urmat echipajul prezidențial pe un traseu întortocheat, dictat de afluența încă neoprită de pe arterele mari, spre «Casa Poporului». Ne-am așezat în fața fântânilor artizene de pe Bulevardul «Victoria Socialismului». Din acest punct de observație, palatul părea îndepărtat, ca o creastă alpină precedată de piepturile masivelor munți.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALE PERSONALE

24 AUGUST

Eveniment ~~medit~~, un prim-ministru necomunist în Est: Jaruzelski îl numește pe Mazowiecki. Nu doar necomunist, dar și catolic legat de Solidarnosc. Iar Moscova vede în el un partener posibil!

Ieri, în Le Monde, Dumitru Mazilu (funcționar internațional la ONU, fusese rechemat în țară, de unde nu îse mai dă acum drumul, deși era comunist, încercat — cum se spune), atacă politica lui Ceaușescu. Azi Bucureștii îl declară pe Mazilu pur și simplu... nebur. E simplu, nu?

Monica Lovinescu, Pragul. Unde scurte V, București, precedată de piepturile masivelor munți.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

24 august (joi)

Soarele a răsărit la:

6:29 a apus la 20:06

Luna a răsărit la:

23:56 a apus la 15:39

Sărbătoare creștină

Sf. Sfinții Mc. Eutihie, Sf. Mc. Tation

S-a întâmplat la

24 august 1989

• Guvernul Republicii Fiji a reafirmat cererea pentru încetarea experiențelor franceze cu arme nucleare în atolul Mururoa din Pacific. Această poziție a fost exprimată cu prilejul sosirii la Suva a primului-ministru al Franței, Michel Rocard

• În conformitate cu programul de asigurare a funcționării în continuare a complexului orbital de cercetări științifice „Mir”, în Uniunea Sovietică a fost lansată nava automată de transport din noua serie „Progress-M”, destinată operațiilor de transport pentru o explorare eficientă a stațiilor orbitale pilotate. În programul primului zbor se prevedea verificarea sistemelor de berbe de diferite regimuri și aducerea de materiale la bordul complexului „Mir”

Ramona VINTILĂ

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Sub semnul scârbavnicului mădular

Căderea regimului ceaușescu sau comunist a fost pentru cei lucizi un moment de triumf al umilitului (oricât de bine situat era pe o scară ierarhică, tot umilit era pe o verticală dură a supunerii) și de neliniște, conform principiului „Cel mai mult teme-te a doua zi după victorie”. Principiu valabil cu precădere într-o țară ca România. Victoria cui asupra cui?

Iată marea, esențiala întrebare din istoria recentă a României la care nu numai că nu s-a răspuns, dar s-au dat suficiente semnale că teritoriul acesta este nerecomandat, iar încălcările nu vor rămâne fără consecințe. Această tăcere complică de după căderea regimului Ceaușescu este imensul alibi al celui impuscat.

Moralitatea publică nu poate fi ca o haină cu două fețe, pe care o întorci după bunul plac. Dar oricum ar putea fi priviți alții, lui Ceaușescu i se pot reproșa peste 5.000 de morți atroce ale unor femei tinere, lăsând în urmă peste zece mii de orfani. E mult, e puțin? Eu însă sunt dintre cei care au trăit la concret agonia acestor femei și de multe ori m-am acuzat dacă nu cumva le-am ucis prin posibile greșeli medicale. Toată trăsnirea a început din palavrele unui ardelean, profesor

de obstetrică, Stanca. Profesorul Stanca a fost ciudat amestecat în viața mea, m-a moșit la maternitatea Gulești și am și asistat, în spitalul în care lucram, la moartea lui. Lucrând la Spitalul Elias, profesorul, ca să se afle în treabă, i-a spus Tovarășei că scade natalitatea. Nebulă a pus mâna pe cutia cu chibrituri. Tovarășa a percutat. Din acel moment, sexualitatea, element esențial al vieții fiecăruia dintre noi, a devenit sport extrem. Iar femeia, tradițional supusă capriciilor masculului în România (până la a fi violată în familie), a devenit victimă. O sârăcină devenea foarte adesea jocul cu moartea. Bancul, superb lingvistic, în care Ceaușescu amenință din balconul Comitetului Central femeile care demonstrează împotriva legii anti-avort, „Gurii, că vă iau suliți”, exprima de fapt punctual o stare de fapt. Tovarășul putea să ia oricând orice. Evident, cu ajutorul complicilor care nu au existat niciodată ca atare, concret, în istoria țării noastre.

În România a fost condamnat comunismul în Parlament, și nu au fost condamnați în tribunale comunistii care au făcut crime concrete.

(Continuare în pag. a II-a)

ISTORII TRĂITE

Paul Niculescu-Mizil, despre „metamorfoza” lui 23 August

Profesorul Paul Niculescu-Mizil (1923-2008) a fost membru al CC al PCR (1955-1989). A făcut parte din „garda” lui Ceaușescu în primii ani de putere ai acestuia, fiind secretar al CC al PCR (1965-1972). A deținut funcții însemnate de resortul propagandei (rector la „Ștefan Gheorghiu”, director adjunct al Institutului de Istorie al PMR, șef al secției de propagandă etc.). În interviul ce mi l-a acordat în 2006 pentru Jurnalul Național a făcut interesante relatări și considerații despre sărbătoarea de 23 August. Reproducem în cele ce urmează câteva dintre acestea (Lavinia BETA).

August 1944 „În august 1944 eram elev în Școala Militară de Ofițeri de rezervă, nr. 1, Ploiești, mutată, din cauza războiului, la Slănic. Aveam 21 de ani. În seara zilei de 23 august am fost sculați din somn și chemați la adunare. Capitanul Epure, comandatul companiei, ne-a citit Proclamația Regelui Mihai. Ne-am bucurat că se face pace. Ni s-a spus că s-a terminat războiul. Dar după aceea a urmat ordinul: să se distribuie armament de luptă. Ce fel de pace e

când se distribuie armament? — am început noi să ne întrebăm. Am luat poziție de apărare pe drumurile între Ploiești și Transilvania, prin Slănic, pentru a nu permite nemților să treacă. Au fost lupte sângeroase în care am trăit câteva momente excepționale. Eram transmissionist, desemnat să particip la comandamentul luptelor alături de colonelul Constantinescu. La un moment dat s-a apropiat de comandament o motocicletă cu ataș. Cu steagul alb, un colonel și un subofiter german veniseră să se predea. În realitate voiau să vadă care-i situația acolo. Atunci l-am auzit pe colonelul Constantinescu spunând: «Acest colonel care a venit cu steagul alb este dezertor, nu sol». Respectivul colonel fusese consilierul german al comandantului român. În seara zilei de 23 august, după ce s-a produs ruptura, fugise la ai săi. A fost arestat de colonelul Constantinescu. Un alt moment pe care-l rețin în fost acela când un ofițer a venit la comandantul meu și i-a spus: «Domnule colonel, să le dăm drumul nemților să treacă.

(Continuare în pag. a III-a)

Ziua Națională era sărbătoarea „sfinților” Nicolae și Elena

Incolonați, „oamenii muncii” mărșăluiesc de ultimul 23 August FOTO: AGERPRES

(Urmare din pag. 1)

Ceașescu, care avea grad de general, deoarece în tinerețe fusese șeful Direcției Superioare Politice din Armată, și-a dat seama că o paradă militară desfășurată în fiecare an nu mai are sens. În tribuna se aflau specialiști străini cărora nu le puteai arăta de la un an la altul noi tipuri de armament ori tehnici de luptă. Ca urmare, parada militară a rămas să fie o dată la cinci ani. Relațiile cu populația, în special cu muncitorimea, le-a păstrat însă totdeauna ca punctul lui forte.

Cum osteneau Ceaușeștii

După 1965, Ceaușescu a făcut schimbări. „A schimbat roșul cu care erau ornate tribunele – ca la sovietici – în albastru, a relatat colonelul (r) Adrian Eugen Cristea. Trebuia să se înțeleagă că e sărbătoarea națională a României. La sfârșit s-a ajuns ca sărbătoarea națională să fie ziua conducătorului României și a soției lui. Tribunele erau ornate cu chipurile lor, iar demonstrațiile le purtau portretele.”

Se îmbrăca și Ceaușescu „potrivit”, „Purta o șapcă din doc, colorată în bej deschis. Permanent vara, când se găsea în afara clădirilor, purta o asemenea șapcă sau o pălărie de paie. Pentru a se apăra de curentii de aer și de razele soarelui. Dar și cu rolul de a transmite muncitorilor că păstrează conceptiile celor din rândul cărora plecase.”

Și osteneau amândoi de ziua națională ca niște gazde sărbătorite. „În 22 august la prânz, își amintesc colonelul Cristea, oferau o masă festivă cu o participare mai largă: conducerea de partid și de stat, guvernul, membri ai CC al PCR, cei cu funcții în aparatul de partid de la sectoare. Ceaușescu era prezent cu soția sa, căci, fără ea, parcă n-ar mai fi fost nimic normal! Seara era o altă

masă oficială la care erau invitați toți ambasadorii și alți diplomați aflați în țara noastră. Înaintea începerii ei, diplomații aveau ocazia să schimbe păreri, așa că acea masă oficială era bine-venită. Se întina Imnul Național, Ceaușescu ținea o scurtă cuvântare și, după o oră și jumătate, totul era terminat. În ziua defilării, încă de dimineață de la șase, forțele de ordine își ocupau locurile de-a lungul traseului pe care demonstrații urmau să-l parcurgă. Pe la 9 dimineața începeau să sosească invitații în tribune. Toți cu invitația asupra lor, altfel n-aveau cum intra. La 9:55 sosea coloana prezidențială de mașini. Coborau șeful statului și soția sa. Amândoi, de fiecare dată, arborau un zămbet mulțumit – bucuria dată de sărbătoarea se împletea cu cea protocolară. Fix la ora 10:00, cei doi urcau în tribună. Erau oțonați, ei la rândul-le îi salutau pe ceilalți făcându-le semn cu mâinile. Cam un minut. Muzica reprezentativă a Armatei, aflată peste drum de tribuna oficială, întina Imnul Național. La terminarea imnului, Ceaușescu ținea o cuvântare. Nu prea lungă. Apoi începea demonstrația. (Ținea – n.r.) până la 13 fix. În tot acest timp, Ceaușescu se afla în picioare și nu servea nimic. Degeaba Melente, ospătarul lui, era pregătit cu ce știa că poate mânca. Din când în când veneau copii și tineri – soimi, pionieri și uteciști – cu flori să i le înmâneze. De multe ori pe cei mici îi lua în brațe și se vedea că îi face plăcere să-i primească. Dar nu oricare copil sau tânăr putea pătrunde să-i ofere flori. Căci și aceștia erau din timp stabiliți și verificați prin partid și sindicat. La ora 13:00, fanfara militară cânta Internaționala, apoi prin niște mișcări specifice ei salutau și plecau. După acele ore de stat în picioare era evident că soții Ceaușescu erau mai obosiți decât manifestații. Semne de oboselă accentuată se observau mai ales la Elena Ceaușescu, care purta perma-

nenți ciorapi speciali elastici. Coborau de la tribună în salonul special rezervat. Scurte întâlniri, schimburi de impresii cu personalitățile invitate de peste hotare, după care își luau rămas bun și plecau. La Snagov. Fără rude sau prieteni, căci nu i aveau. Aici – liniște deplină. Își reveneau după cazna șederii în picioare.”

Fără atențate și fără controale rutiere

Îl seau după aceea și oamenii muncii la iarbă verde... „La pădure, în parcuri, la bere, precizează interlocutorul. Era băutura acceptată de toți, iar controale rutiere nu se făceau dată fiind importanța zilei naționale și numărul redus de mașini.”

Se confirmă zvonul că ar fi fost incercări de atentat ori protest cu piercul vreunei festivități de 23 August? – am întrebat. „Nu, neagă colonelul Cristea. S-a încercat intrarea cu invitații false, dar aceștia erau făcute de alte direcții ale Securității cu scopul de a-i verifica pe cei din serviciul de pază și protecție. Niciodată altfel. Nici în coloanele demonstrațiilor nu intra cineva cu de la sine inițiativă. Fiecare întreprindere își avea oamenii pe table, iar ofițeri de securitate se aflau în mijlocul fiecărui grup de demonstrații. De altfel, de prin '85-'86 s-a renunțat la masele mari de demonstrații. Kilo-metrii pe care oamenii îi făceau de dimineață pe jos, îmbrulzeala și oboseala puteau stârni nemulțumirea. Festivitățile lui 23 August au fost organizate pe stadion de profesioniști – regizori, artiști – care creau lozinci și portrete din trupurile soldaților, ale sportivilor și elevilor cu care făceau săptămâni de repetiții înainte. 23 August a devenit un spectacol omagial dedicat celor doi.”

(a consemnat Lavinia BETA)

CUM S-A VĂZUT ANUL 1989 LA VÂRFUL SECURITĂȚII

„Elena Ceaușescu nu avea acces la informările operative ale Securității”

(Urmare din pag. 1)

Această „descentralizare”, în fapt o strictă compartimentare și secretizare, era de natură să limiteze circulația informațiilor sensibile destinate șefului statului și să nu fie cunoscute de persoane cărora nu le reveneau atribuții decizionale implicate de conținutul informațiilor.

Mai mult, o serie de astfel de informații, „note speciale” dacă aveau ca destinație personalități din înalta nomenclatură, nu aveau antetul emitenților. Acesta este unul dintre motivele pentru care nu sunt la îndemână materiale accesibile în câteva duzini de cazuri și operațiuni active în 1989 și încă vii în memoria unora dintre combatanții tuturor părților implicate, azi veterani ai lumii informațiilor secrete.

Serviciul Central de Analiză Sinteză din structura DSS prelucra și datele pentru Buletinul Informativ al Ministerului de Interne, cu o arie de difuzare generală în interiorul sistemului și la principalii lideri de partid și de stat.

O precizare importantă și necesară: sub ministeriul generalului Iulian Vlad la Departamentul Securității Statului, Elena Ceaușescu nu avea acces la informarea operativă de securitate rezervată Președintelui Republicii și Comandant Suprem al Forțelor Armate. În calitate sa de președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, Elena Ceaușescu primea episodice un Buletin de Informații Tehnico-Științifice, rezultat în parte și al cercetării de profil a spionajului. Aceasta numai ca urmare a mandatării exprese din partea președintelui.

Elena Ceaușescu, ca președinte al Biroului Comisiei de Cadre de pe lângă Comitetul Politic Executiv, putea condiționa, respectiv refuza numirea cadrelor de conducere cu rang de adjuncți ai ministrului, șefilor de comandamente, direcțiilor centrale și județene, loțiitorilor politici ai șefilor de

unități. Emil Bobu, Tudor Postelnicu și Constantin Radu, secretar al CC și șeful Secției Cadre, făceau parte din comisia respectivă, care, între altele, a provocat mari prejudeci reprezentării externe a României.

Generalul Vlad nu a preluat asupra sa nici activul și nici pasivul relațiilor speciale ale lui Postelnicu, în calitate de șef al DSS, cu Elena Ceaușescu.

Generalul Vlad a avut posibilitatea să devină primul șef al unei proiectate Case Prezidențiale, dar a declinat propunerea atunci când Ceaușescu a spus vorba. I-ar fi fost cu neputință să fie subordonat Eleni Ceaușescu. Și, într-adevăr, ca ministru secretar de stat și șef al Departamentului Securității Statului, generalul Vlad nu a lucrat nici cu soția și nici cu copiii președintelui. La „Cabinetul 2” se prezenta numai atunci când chiora la șeful statului respectiv. Or, o asemenea performanță nu era ușor de realizat. Singurul care a performat, îndeplinind și rezistând în asemenea misiuni timp de 11 ani, a fost generalul Vlad.

Când DSS a fost condus de activiști de partid fanatici, cum puteau ei să promoveze informațiile care nu exprima unanimitate, adeziune, omagii și recunoștință? Un singur exemplu: un buletin prezenta starea de spirit a populației stresate de lipsuri alimentare și de așteptatul la cozi interminabile. Ministrul de Interne, George Homoștean, semnă

buletinul și dispune difuzarea lui începând cu Nicolae Ceaușescu. Ministrul secretar de stat și șef al Departamentului Securității Statului, Tudor Postelnicu, blochează difuzarea buletinelui, pe care adnotează: „Asta e provocare! Tovarășul și Tovărășa au făcut ieri vizite de lucru în piețele din București și au văzut că sunt pline...”. Postelnicu era sigur că aceeași reacție ar fi fost și mai sus. Ceaușescu, asemenea tuturor dictatorilor, fără excepții notabile cunoscute, credea numai ceea ce-i convenea. Sistemul de informare al partidului îi prezenta o realitate cosmetizată până la contrariul ei. Cine se încumeta să spună altceva își asuma riscuri serioase. Și, cum mereu „plesnea” câte ceva, se iveau prilejul ca „informarea de securitate” să prevaleze până la remedierea cauzelor. Apoi, iarăși prevalea informarea de partid. Asta în planul problemelor interne.

Este posibil ca de la o anumită dată și până la începutul lunii octombrie 1987 (când generalul Vlad a fost numit șef al DSS) să se fi practicat informarea oportunistă. În fond, o definformare prin omisiune. Uneori, omisiunea este echivalentă trădării. Așa stând lucrurile, o fi fost rău, o fi fost bine... Vedeți, depinde de care parte ești situat când judeci astfel de lucruri. Oricum, evenimentele nu puteau fi oprite, dar nici Ceaușescu determinat să înțeleagă că trebuie să se retragă. Deși, în planul informării, s-au făcut eforturi foarte serioase, unele chiar riscante.

Generalul Iulian Vlad s-a călăuzit, între altele, și după principiul că șeful securității statului este cel care aduce veștile proaste. Când trebuie să combată trădarea țării, să-i controlezi și să-i dezactivezi pe spioni, să-i demantelezi comploturi, să anihilezi teroriști, să-i demaști pe corupții regimului nu ai cum să fii aducătorul veștilor care să bucore.

Aurel Rogojan

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Sub semnul scârbavnicului mădular

(Urmare din pag. 1)

Principiul „Gurilii” a funcționat și funcționează. El a intrat subtil în ADN-ul fiecăruia dintre noi, s-a dizolvat în noi la nivel de celulă.

În perioada comunismului cu gestatie obligatorie la Spitalul „23 August” din București s-a produs un fapt care s-ar putea interpreta ca o confuzie grotescă. De fapt, întâmplarea nu era decât intuiția principală corectă a unei femei simple că „ăia” pot să facă orice, oricând.

Foile de observație se băteau la mașina de scris. Șefa clinicii, tovarășa Henrieta Ciortoloman (colonel de Securitate pe timpul sângerului șef de MAI Alexandru Drăghici), personaj colorat reprezentând un produs tipic al diciturii proletariului, pretindea ca starea curentă a pacienților să fie „bătută” la fiecare două ore. O tâmpenie greu realizabilă.

Văzând la masa ginecologică o pacientă cu avort provocat, distinsul dr. Rațiu a comunicat scurt, stenografic, colaboratorilor:

„Luna a doua, incomplet. Băte-o până dimineață! Bineînțeles, se referea la foaia de observație, să fie „bătută” până dimineață. Dar pacienta, cunoscută de Sistemului, în cadrul posibilei polisemii ale varianțelor hard. Prăbușindu-se brusc în genunchi în fața personalului medical uluit, femeia a început să răcească: „Nu mă băteți, că spun tot!”

O tâmpită credeți? Nu, o lucidă, dacă nu o informată. Că eu știu mai multe, dar mă conformez principiului „Gurilii”. Exact acum 20 de ani la Galați a fost arestat un ginecolog care provoca avorturi în luni mari, prin

ruperea membranelor. Băiat deștept, talentat, plus o variantă intelectuală, dar minus varianta morală.

O minus variantă sau un om ca noi, toți ceilalți? A fost cazul de trei avorturi. Nu a fost bătut, a fost bine tratat, era un om cunoscut. Era aproape un om al Sistemului, dar care avusese ghinion. Jocul social era că, dacă ai avut ghinion, nu te mai cunoașteai. Dacă ești deștept, te duci singur la fund. Dar doctorașul nu voia să joace jocul social.

– Nu am chiuretat trei, ci 300 de femei. Sunt toate scrise pe caiet. Și nu numai le-am chiuretat, le-am și regulat.

– Domnule doctor, nu v-a întrebat nimeni despre ce le-ai mai făcut.

– Nu m-a întrebat, dar eu vreau să spun. Sunteți obligați să consemnați.

Și da-i neveste de polițiști, de șefi de partid, judecătorești și așa mai departe. Nu am avut ocazia să aflu cu ce s-ar fi terminat normal povestea, căci tre-

ba s-a lungit și a venit Revoluția. Doctorul vorbăreț din subsolul Miștiliei a devenit erou, cu toate drepturile și onorurile. Asta chit că dăduse și alți doi colegi „în gât”. Știu însă ce s-a întâmplat cu multe decenii în urmă cu doctorul Iepure la Tecuci. Era doctorul Poliției, făcuse niște golării, a avut ghinion și a căzut. Atunci a început să vorbească și să-i dea el în gât pe polițiști. A fost găsit spânzurat în arest. Sinucidere. Numai că familia avea și ea legături, a venit control. Controlul a observat că peretei celuiui erau proaspăt văruiți. Au dat varul jos, sub var era sânge.

Doctorașul care juca poker pe plusare a avut noroc. Norocul lui s-a numit Revoluția. Care Revoluție se traducea cu învârtire (din latină). Adică s-au schimbat învârtirile, iar morala a rămas tot așa.

(Prof. dr. Nicolae Bacalbașa, șeful Clinicii ATI – Spitalul Județean „Sf. Andrei” Galați)

După defilare, Ceaușescu a vizitat Casa Poporului

(Urmare din pag. 1)

Dealul vast și pustiu pe un platou carpatin, iar, în fund, trupul zidit se proiecta ca un munte cizelat de timp, de ploii și de vânturi, în genul «Sfinxului românesc», al «Omului» și al «Babelor». Ce rost avea acest spațiu viran? Juca rolul sașilor care protejau castelele medievale? Apropiindu-ne, distingeam desenul, conceput cu deosebire pe orizontală, al marii cetăți. Corpul principal își apărea compus din două structuri distincte suprapuse, iar turnul, pe care flutura steagul cu stema României, se termina printr-un fel de lance enormă rudimentară, evident provizorie, care te ducea cu gândul la arsenalul primitiv al gigantilor. Parterul clădirii, în care am intrat ca niște furnici într-un stup de albine, rămăsese încremenit în faza primară, în răceala betonelor dezvelite și a colanelor de susținere zgrunțuroase. (..)

Ce vruse Nicolae Ceaușescu să-și cioplească și să-și modeleze acolo? Un sarcofag imperial, o cameră mortuară antică, imblânzită de un vis molatic, etern? Nu am avut timp să-mi răspund, fiindcă gheții ne-au condus, rând pe rând, la sălile festive, de lucru și de spectacol ale palatului, în număr de șase sau șapte, din câte îmi aduc aminte. Într-una aveau să se țină sesiunile parlamentare, într-alta congresele partidului, o sală era rezervată primirii străinilor, alta marilor festivități solemne, aici se găsea o desăvârșită sală de concert, dincolo o sumptuoasă sală de teatru. Ne aflam în măruntaiele unui munte de fier, zidit pentru eternitate, a ceva făcut să reziste oricărui cutremur de pământ, chiar și unui bombardament atomic, să sfideze timpul și intemperiele. Toată această masă incababilă căpătase o haină prea strâmtă sau prea largă, oricum croită rău, greșit, stângaci. Nu beneficiase de o casă de modă cu tăietură rafinată, de un costumier cu simț artistic. Unii spun că palatul arată ca un doboș tort, altul că n-are nici un stil sau că e rigid și căznit. Timpul poate să infirmе etichetele. Dar nicio dată, probabil, exteriorul acestei construcții nu va strecura în sufletul privitorului un fior estetic. Va impresiona prin proporții, dar nu prin inefabilă armonie. În măruntaiele zigarutului descoperam însă, cum am spus, un val copleșitor de sensibilitate, de inspirație și gust ales. Acesta va rămâne contrastul cel mai izbitoare al construcției. Ceaușescu a cărbăcit mult la profilul acestei clădiri, și poate a fost conștient că el a rămas rece, searbăd, neinspirat. Atunci, energia și ambiția lui s-au îndreptat spre amenajarea interioară. Ce-a vrut inițial să facă? O citadelă a puterii, a forței conducătoare? S-a simțit el însuși strivit de ea și a îndulcit-o prin lambriuri de lemn, prin dantelării de marmură și mai ales prin deturmarea funcțiilor de la autoritate la exercitarea autorității artelor?

Fu sfârșitul vizitei, Ceaușescu ne-a strâns în spațiul rugos, respingător al parterului și a așteptat să ne mărturisim impresiile. Toți eram pradă unor impulsuri contradictorii. A așteptat că a așteptat și, dacă a văzut că tăcem, mi-a adresat mie o întrebare directă: «Ce zici cutare, îți place?». I-am răspuns că este un mesaj pentru viitorime. «Ați construit aici cel puțin pentru 1.000 de ani.» Această întrebare i-a pus-o lui Ștefan Andrei, care i-a dat un răspuns asemănător. I-am spus adevărul. Nu mă îndoiesc, îl interesa și acest aspect, dar simțeam că vrea o admirație estetică. Nu eram pregătit pentru ea, am exprimat doar impresia ce mă copleșea. În lunile care au urmat s-a concentrat asupra finisărilor, consacrând construcției cel puțin câteva ore pe zi. De ce se grăbea atât? Îl băntuiau premonițiile? Simțea că se apropie o dată fatidică, o scadență, un final. Construcția frenetic o clădire monumentală, doborând o multime de recorduri mondiale, fiindcă devenise conștient că altceva nu mai poate clădi. Toată viața a văcut cu patimă să zidească o nouă societate. A visat piscul comunismului. A făcut un pisc edilitar. A fost modul lui de a se resemna în ceea ce devenise viziunea mesianică despre sine? În final, Ceaușescu s-a zidit în Palatul Poporului.

Dumitru Popescu, „Elefanții de porțelan” – Scene și personaje în umbra Cortinei de Fier: memorii transfigurate, București, Match București, (1996), p. 395-398

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

„Cu ocazia Zilei naționale a României, doresc, în numele poporului american, să transmit tuturor românilor cele mai bune urări de pace, prosperitate și împliniri personale”, scria președintele George Bush. Sincere vor fi fost cu adevărat urările de „progres și prosperitate” ale colonelului Al-Kadhafi, prieten al regimului de la București. Conducătorii din țări mai mult sau mai puțin exotice ale mamapondului au felicitat România, la rândul-le.

Omagii „marelui erou”

Nu au lipsit, de 23 August, omagiile barzilor specializați în glorificarea „eroului între eroi”. Deși mai rare decât în alte țări, de multe ori fără semnătură, le găsești pe primele pagini ale ziarelor din fiecare județ al țării. Bunăoară, în „Făclia” de la Cluj. „Că libertatea n-are vârstă-o știm/Ni-s mărturie lacrima și dorul/Cu care din istorie meru venim/Izvor lângă izvor, întreg poporul/Că azi trăim muncind în demnitate/Ni-s mărturie fabrica și ogorul/Și fila cărții ce-i citită-n libertate/Și-exemplu viu, mereu, Conducătorul!” se declara, în versuri stângace, nesemnate.

Tractorul cu numărul 1.200.000

Cum puteau întâmpina „oamenii muncii” din fabrici și uzine, din „întreprinderile socialiste de agricultură” decât prin muncă și raportări generoase? Iată, de pildă, realizările brașovenilor. Pe opt luni se depășise planul producției fizice la 24 de produse ale județului (rulmenți, motoare cu ardere internă, combine, tractoare, uleiuri minerale, cărămizi refractare silico-aluminoase, calcar, var, cherestea). 36 de unități economice au îndeplinit înaintea de termen planul de investiții pe lunile ianuarie-august. Printre ele, „Electrocentrale”, Direcția Comercială, IIS Bod, Regionala de Căi Ferate, „Timpuri noi”, „Rulmentul”, „Mecanica” Brașov. În premieră, se fabricaseră câteva modele de autocamioane (DAC 7120 și DAC 7105). Iar de pe banda de montaj a Întreprinderii Tractorul, chiar la țanc, de ziua națională, ieșise tractorul cu numărul de ordine 1.200.000.

Proiecte pentru mileniul trei

La ceas aniversar, Nicolae Ceaușescu s-a adresat și soldaților, gradaților, subofițerilor, maiș-

trilor militari, ofițerilor și generalilor Armatei române, în calitate de comandant suprem al forțelor armate ale RSR. În ordinul la zi remis atunci, Ceaușescu le-a amintit tuturor succesele anului 1989: „A fost lichidată în întregime datoria externă, ceea ce demonstrează forța economiei noastre, care ne-a permis să asigurăm independența deplină a patriei – și economică, și politică”. Orientări de perspectivă stabilise secretarul general până în anii 2000-2010, „în

scopul perfecționării relațiilor de producție, a tuturor raporturilor sociale, al întăririi democrației muncitorești-revoluționare și realizării unei noi calități a muncii și vieții întregii națiuni”. Nu știa Ceaușescu că la câmpăna dintre milenii, „Epoca de aur” urma să fie doar subiect de dezbateră pentru politologii și istorici, iar personalitatea sa amintită printre topurile mondiale cu dictatori extravaganți.

Florin MIHAL

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Doina merge la ora la care a fost chemată pentru a participa la „manifestația de 23 August 1944”, la Ziua insurecției democratice, „zi ce a declanșat insurecția populară” etc., la ora 6:30 la Autogara Focșani – unde va aștepta patru ore să defileze cu Învăță-mântul vrâncean! Ea profită de trezirea asta cu noaptea în cap și prinde, la o coadă sărbătorească făcută de la ora 4, lapte – adevărat eveniment în familie. Apropo: întreprinderile „Județene” au primit ordin să-și trimită salariații îmbrăcați festiv la ora 5 în diverse puncte strategice (ce li s-au stabilit, strict, în preajma centrului municipiului), unde se vor reorganiza, până să intre în coloana de demonstrații. Chemați, deci, de la ora 5, deși se știe că abia pe la 8:30 începe defilarea oficială... Proastă lume. Eu dorm liniștit până la ora 7:45, sunt curios să văd „spectacolul rușinii”. Intrat în baie să mă bărbieresc, se oprește și apa rece și apa caldă, brusci! De 23 August, Norocul meu că am oprit apă în cadă – dar ce neinspirat sunt... Vin la bucatărie injurând, beau cacao cu lapte, cu unt întins pe pâine și dulcețai.

La vreo 8:45 sunt în apropierea beldavului central, să vizionez manifestația locală. (...) Am în fața ochilor o lume hăituită, de fapt, o lume realment alergată (ce spectacol degradant) de activiști de partid, de pe margine, „să țină aproape” – o turmă fără personalitate, care îmi amărăște insuportabil sufletul... Îmi întorc, rușinat, capul de la coloana ce defilează, îmi ajunge. Traversez, sfidător, de pe un trotuar pe altul, în dreptul Capelii Militare, o cauză cu lumânarea, dar nu mă băgă nimeni în seamă. (...) În sfârșit apar în coloana de manifestații și colegii mei de serviciu, sunt cinci prezenți, plus directoarele Bibliotecii Județene Vrancea (n-au fost chemați cei trei, ofițeri de serviciu), care păzesc sediul în cele 24 de ore ale zilei de 23 August, colegii reșemați). Directoarea se amuză când mă descoperă „pe margine”, s-a invătat de mult cu „indisciplina mea”. Colegii de serviciu îmi fac distrați cu mâna, eu au fost incluși în coloana la întâmplare. Cultura și așa nu se observă printre manifestații, sunt amestecați cu Învăță-mântul. Când o văd pe soție, o strig să iasă din coloană și să vină lângă mine, pe trotuar, o dată ce a făcut prezența, să nu se facă de răs – dar ea nu vrea, îmi răspunde că vrea să-i rețină memoria tot ce se întâmplă „din interiorul coloanei în care defilează” și că vrea să se ducă să salute cu „Huo!” (care nu se va auzi printre uralele celor din jur, dublate de uralele din difuzoarele instalate), să salute „Vitrina”, adică tribuna oficială, merge mai departe lângă amica ei, pedagoga (Dumnezeule!, ce rău mi arată profesorii cu steaguri ale PCR în mâini... sau doctorii... câtă umilință îndură... nimic nu mai are nici un sens...) (..)

Mă oprește un milițian foarte sigur pe el, feroce, tinerel și fermic, mă încrunt. – Ce mai faceți, tovarășe pedagog? Mă acostează, îmi întinde mâna. Brr... e un fost elev de-al meu! Mă face de răs, stă cu mâna întinsă, ce-or fi crezând căi care asistă la acest incident? Îmi ține mâna dreaptă între cele două palme ale lui, nu-mi dă drumul, ce tâmpenie, nici nu știu cum îl cheamă, îl recunosc doar vag trăsăturile... Întârzii până la 10:15 după casă, nici pomeneală să se termine coloana, a fost scos tot județul să defileze? (..)

Liviu Ioan Stoiciu, Jurnal stoic din anul Revoluției, Urmas de Contrajurnal, Pitești, Paralela 45, 2002, p. 55-58

„Să facem totul” și „Tot înainte!” FOTO: AGERPRES

ISTORII TRĂITE

Paul Niculescu-Mizil, despre „metamorfoza” lui 23 August

(Urmare din pag. 1)

Sunt mulți, sunt mii și mii, noi suntem o mână de oameni, nu o să putem sta pe această poziție. «Ascultă, măi, eu sunt ostaș! – s-a supărat colonelul. Nu fac politică. Am primit ordin să apăr această poziție. Iar nemții vor trece numai peste cadavrul meu!» Este o lecție excepțională despre ce înseamnă patria sau moartea. (...) Am participat la lupte până în Transilvania.”

Întâiul august sărbătorit

„Nu știu dacă am fost sau nu am fost la prima demonstrație, cea din 1945, nu îmi amintesc. Eu nu dau așa mare importanță. Prima oară când am participat la o demonstrație, eram student, lucram și la o revistă, Tineretea se numea, a tineretului progresist. Am fost undeva în jurul Arcului de Triumf, când armata a trecut pe sub Arcul de Triumf. Eu nu pot să spun că atunci făceam judecăți politice pentru că participam la această demonstrație. La care se afla și Regele, participau țărăniștii, participau liberalii, participau comunistii. În ceea ce mă privește sunt adeptul punctului de vedere că 23 August a fost un act care s-a bucurat de un larg consens național. Tendința de acum de a arunca pe umeri lui 23 August un caracter de acțiune nefastă pentru țara românească trebuie respinsă. Nu corespunde adevărului și intereselor naționale.”

„Eliberatorii” sovietici

„Eu nu neg contribuția adusă de americani, de englezi ș.a.m.d. Uniunea Sovietică a dat însă 20 de milioane de morți în acest război. Rolul Armatei Sovietice în războiul împotriva Germaniei fasciste este un rol pe care faptele îl susțin. (...) Armatele sovietice au intrat în București în formație de marș, nu de luptă. (Primiți, n.n.) nu numai cu ovațiile populației. În câteva puncte din capitală s-au organizat mitinguri sărbătorești. În care au vorbit oameni și din partea comunităților religioase și etnice, și a social-democraților, și a țărăniștilor și a liberalilor. Există fotografii ale acestor mitinguri. Ideea eliberării Bucureștiului de armata sovietică a fost însă o idee care a avut o lungă istorie la Moscova. Mi se pare că la 10 ani de la eliberarea Bucureștiului, a venit în București o delegație sovietică, condusă de mareșalul Konev care a vrut să ofere steagul unității care a eliberat Bucureștiul. Noi am organizat un studiu și o expunere, hai să spun așa, pro-

pragandistic – agitatorică a modului în care s-a înfăptuit 23 August. Am făcut o expoziție la Muzeul de Istorie Națională care prezenta evenimentele din România, nu numai pe zile, ci și pe ore. (Cu, n.n.) absolut toată lumea. (...) Expoziția a fost făcută cu – să-i spun așa – asistența tehnică ca specialist a lui Bodnăraș. Când a venit mareșalul Konev am participat în cabinetul lui Gheorghiu-Dej la o discuție. «Ce facem?» pentru că noi nu am acceptat niciodată teza cu privire la eliberarea României exclusiv de armata sovietică. S-a hotărât să nu acceptăm acest termen și să discutăm cu Konev această problemă. Am fost martor la Muzeul de Istorie când a venit în vizită delegația sovietică să vadă expoziția. I s-a explicat lui Konev pe momente și ore modul cum s-a desfășurat 23 August în București. Spre surprinderea noastră, Konev a refuzat să mai dea acel drapel. În particular, i-a injurat pe cei care l-au indus în eroare. Noi am știut asta pentru că acolo undeva stătea Konev se și înregistrau. Și a renunțat.”

Sărbătorirea „conducătorilor inubiți”

„După părerea mea, supraaprecierea a fost când a fost decretată zi națională a României. Mult mai normal și mai apropiat de realitate, de necesitățile naționale este să se considere 1 Decembrie zi națională. A doua problemă este că 23 August a primit, de-a lungul vremurilor, dese schimbări de calificare. La început era «actul de la 23 August», după aceea a fost „insurrecție armată”... Apoi, culmea, a fost considerată «ziua victoriei revoluției antiimperialiste și antifasciste». (...) Există un moment foarte important, o dezbateră care s-a făcut în 1974 când s-a propus un proiect al programului partidului comunist de desăvârșire a construcției socialiste, nu mai țin minte, societate multilateral dezvoltată și trecere spre comunism. Atunci a fost convocată la Neptun o dezbateră la care au participat conducerea superioară de partid, respectiv Ceaușescu și alți membri ai CC, dar și oameni din domeniul ideologiei și propagandei. Și s-a supus unei discuții publice acest proiect de program. (...) După câteva luni a fost congresul care a aprobat acest program în urma dezbaterilor publice. Una dintre probleme a fost caracterizarea zilei de 23 August. Am fost acela care a susținut că modificarea foarte deasă a calificării pe care o dăm noi lui 23 August face ca această caracterizare să fie incredibilă pentru populație. Am mai susținut că nu înțeleg

cum a putut să fie 23 August o revoluție antiimperialistă, când alături de noi, în 23 August, au fost SUA, Marea Britanie, Franța. Coaliția în care noi am intrat, nu era o coaliție antiimperialistă, ci o coaliție în care erau și imperialiști. (...) A fost o dezbateră și la această dezbateră au fost păreri diferite. Au câștigat cei care au avut majoritatea. Eu, în 1974, am făcut parte din minoritate. (...) Rolul hotărâtor în schimbarea formulării cu «revoluția antiimperialistă, antifascistă, națională» l-a avut Ceaușescu. Nu știu însă dacă el a formulat aceasta. (...) S-a inspirat din faptul că el dorea să arate că noi românii am fost «cei mai» întotdeauna, că am făcut și am dres...”

De la Carol al II-lea la Ceaușescu

„Acum nu se înțeleg anumite lucruri. Se crede că 23 August era ceva forțat ș.a.m.d. Eu spun invers. 23 August și participarea oamenilor la aceste manifestări era, de multe ori, peste așteptările organizatorilor. Eram uimit că la demonstrații oamenii veneau cu copiii. Demonstrau aici în piață și pe urmă își făceau un fel de 1 Mai la verdeață. Era veselie, nu circ. Mergeau, în urma lor, cu pușca în spate? Li împingea cineva? Li băga în pușcărie că n-au participat la demonstrație? Asta este o absurditate. (...) Manifestările în care copiii mergeau să facă exerciții de nu știu câte ori, nu le-a inventat Ceaușescu. Eu am fost străjer, am participat la demonstrații care se organizau pe timpul lui Carol. (...) Mă scoteau de la școală. Și tot cu trupuri se scria. Înainte de 1944, în timpul lui Carol, s-a prăbușit o aripă a tribunei de la ANEF. Și au fost morți, în timpul unei manifestări de gloriificare a regelui Carol.”

În concluzie...

„Dacă nu se întâmpla 23 August atunci această țară ar fi fost, în primul rând, tăvălugită de sovietici de la un capăt la altul, cu toate ororile și distrugerile pe care le face un război. În al doilea rând, dacă nu se întâmpla 23 August, rămâneam și fără Transilvania. Într-al treilea rând, am fi ajuns guvernii sovietici. Pe plan internațional, dacă nu era 23 August, jertfele de vieți omenești pe care le-au dat URSS, America, Franța, Anglia ar fi fost mult mai mari. Pentru că 23 August, nu după aprecierile lui Ceaușescu, ci după aprecierile altor comandanți și strategii din acea vreme, a scurtat războiul cu șase luni.”

ARTICOLUL ZILEI

Ceaușescu și Pravda (1)

Interviul tovarășului Nicolae Ceaușescu acordat ziarului sovietic „Pravda”

După cum s-a mai anunțat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit la 18 august a.c. pe Avercenko Boris Efimovici, trimis special al ziarului sovietic Pravda, cărui i-a acordat următorul interviu:

Întrebare: Stimate tovarășe secretar general, înainte de toate vă rugăm să ne permiteți ca, din partea colectivului redacției Pravda și a multor milioane de cititori ai săi, să vă felicităm cu prilejul marii sărbători a întregului popor român – ziua de 23 August.

Oamenii sovietici cunosc că dumneavoastră, încă din anii tinereții, ați participat activ la mișcarea revoluționară și după aceea la fărâșirea noii societăți pe pământul românesc. Care din aspirațiile dumneavoastră s-au realizat în cursul celor 45 de ani de dezvoltare a țării pe calea socialistă?

Răspuns: Anul acesta, la 23 August, poporul român sărbătorește împlinirea a 45 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, care a dus la răsturnarea dictaturii militar-fasciste în țara noastră, la înlăturarea dominației imperialiste, și a deschis calea marilor transformări economice și sociale și apoi a construcției socialismului în România. Odată cu aceasta, România s-a alăturat cu toate forțele sale armatei sovietice și a participat, luptând împreună cu unități ale Armatei Roșii, până la eliberarea deplină a țării noastre și apoi la eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și a unei părți din Austria, până la victoria finală asupra Germaniei hitleriste. Armata română a participat în războiul antifascist cu un efectiv de peste 500 mii soldați. De aceea s-a și apreciat atunci că România a ocupat locul patru între țările care au luptat contra hitlerismului.

În aceste împrejurări, relațiile dintre partidele și popoarele română și sovietică au cunoscut o dezvoltare nouă.

Dăm o înaltă apreciere rolului armatei sovietice în lupta împotriva Germaniei hitleriste, în zdrobirea acesteia și în obținerea victoriei în cel de-al doilea război mondial, care a reprezentat nu numai pentru Europa, dar pentru întreaga lume, un moment de importanță excepțională.

I-am cinșit și îi vom cinși întotdeauna pe eroi, pe aceia care au luptat în războiul contra hitlerismului, pentru libertate și independență!

Pentru România, așa cum am menționat, victoria de la 23 August a constituit un moment hotărâtor pentru dezvoltarea sa viitoare. Pentru a răspunde la întrebarea dumneavoastră, trebuie să menționez că – acum 45 de ani – România era o țară subdezvoltată, agrar-industrială, cu puternice rămășițe feudale. În această perioadă, relativ scurtă, România a parcurs mai multe etape: a devenit o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, cu o agricultură socialistă în plină dezvoltare, în prezent aflându-se în etapa fărâșirii societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Pentru a înțelege ce reprezintă aceasta pentru poporul român, voi menționa faptul că producția României este astăzi de 135 de ori mai mare decât acum 45 de ani, din care o creștere de peste 120 de ori s-a realizat după Congresul al IX-lea al partidului. Producția agricolă a crescut de 10 ori, din care, de peste 6 ori, după cel de-al IX-lea Congres. Producția celorlalte sectoare s-a dezvoltat, de asemenea, în mod corepunzător. Au cunoscut un puternic avânt știința, învățământul, cultura – pe care noi le considerăm factori hotărâtori pentru dezvoltarea economico-socială și fărâșirea cu succes a societății socialiste. Toate acestea au asigurat dezvoltarea generală a țării, ridicarea nivelului de trai al poporului. Venitul național a crescut, în această perioadă, de peste 40 de ori, din care de peste 33 de ori după Congresul al IX-lea al partidului.

De ce subliniez importanța Congresului al IX-lea? Fac aceasta pentru că el a constituit pentru noi un moment nou în dezvoltarea societății socialiste românești, în trecerea la realizarea socialismului – în concordanță cu realitățile din patria noastră – prin aplicarea legilor obiective și a principiilor socialiste la aceste realități.

Pentru că m-ați întrebat în ce măsură realizările obținute răspund idealurilor și viziunilor intrării mele în mișcarea muncitorească, în Partidul Comunist Român, trebuie să declar că – pornind de la marile succese înregistrate de poporul român în construcția socialistă, în dezvoltarea economică-socială, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului, – vă spun deschis că acestea depășesc ceea ce gândeam atunci.

Desigur, am intrat în mișcarea muncitorească cu încrederea fermă în justetea politicii partidului, a socialismului. Doresc să vă spun că realizările de atunci ale Uniunii Sovietice au constituit pentru noi, în România, un imbold de a face totul pentru răsturnarea vechii orânduirii sociale.

Fără îndoială, viața, realitățile, nu sunt întotdeauna așa cum și le închipuie la un moment dat oamenii, dar – referindu-mă la marile transformări revoluționare și la înfăptuirile poporului român pe calea socialismului – consider că, sub conducerea Partidului Comunist Român, poporul nostru a obținut realizări remarcabile în construcția noii orânduirii, lichidând înapoierea a sute de ani și asigurând o puternică dezvoltare a forțelor de producție. De aceea, noi afirmăm că numai și numai în condițiile socialismului am putut să obținem asemenea realizări, și aceasta datorită faptului că Partidul Comunist Român a aplicat ferm legile generale și principiile socialiste, și-a îndeplinit misiunea pe care i-a asumat-o în fața poporului, de a-l conduce spre o viață mai bună, spre civilizația socialistă.

Am realizat multe! Am dezvoltat larg democrația socialistă. Am pornit și pornim de la faptul că socialismul îl construim cu poporul și pentru popor. De aceea, întregul partid, poporul român, apreciază mult ceea ce s-a realizat și este hotărât să facă totul pentru a asigura mersul înainte spre realizarea societății socialiste multilaterale dezvoltate și trecerea, în perspectivă, spre societatea comunistă, care reprezintă visul de aur al omenirii.

Întrebare: Fără îndoială, socialismul a schimbat înfățișarea economică și socială a României. Dar socialismul l-a schimbat și pe omul însuși. Cum credeți, care sunt astăzi cele mai caracteristice trăsături ale cetățenilor Republicii dumneavoastră?

Răspuns: În făptuirea marilor transformări economico-sociale, realizând o puternică dezvoltare a forțelor de producție, a științei, învățământului, culturii, am reușit, într-adevăr, să dăm o nouă înfățișare României. Oricine vizitează astăzi țara noastră poate să constate atât realizările în dezvoltarea industriei, agriculturii, cât și construcțiile de locuințe, școli, centre științifice, așezămintele culturale, de sănătate și altele.

Toate acestea au schimbat în mod radical nu numai înfățișarea țării, dar și viața, nivelul de cultură și de civilizație al poporului. Am lichidat de mult analfabetismul. Întregul tineret urmează astăzi învățământul de 10 ani, circa 80 la sută urmează învățământul de 12 ani, iar începând de anul viitor, vom trece la generalizarea învățământului de 12 ani, pentru întregul tineret. Aceasta a ajutat mult la pregătirea profesională, tehnică, științifică și culturală a poporului și deschide noi perspective pentru a ridica și mai mult, în perioada următoare nivelul general de pregătire al poporului.

A avut loc o dezvoltare puternică a conștiinței socialiste. Poporul s-a convins că, fiind cu adevărat stăpân pe bogățiile naționale, lichidând pentru todeauna asupritorii, făurindu-și viitorul așa cum îl dorește el, a putut să obțină aceste mari realizări. De aceea, creșterea nivelului conștiinței socialiste a reprezentat și reprezintă un factor deosebit pentru întreaga dezvoltare a țării. În rândul poporului nostru este bine cunoscut că toate aceste realizări importante se datoresc numai și numai socialismului, politicii juste a partidului comunist, precum și colaborării cu țările socialiste – și, în acest cadru, aș dori să subliniez rolul important al colaborării cu Uniunea Sovietică – precum și colaborarea cu toate celelalte state, fără deosebire de orânduire socială.

România liberă, 23 august 1989

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI
O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri, numai cu **JURNALUL NAȚIONAL** CEL MAI CITT ZIAR DE CALITATE **10,9 LEI**

www.jurnalul.ro

Cerțile se distribuie la chioșcuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

Scena și culisele ultimului 23 August

(Urmare din pag. 1)

Se pregăteau de schimbări soții Ceaușescu? „Nu știu, a răspuns interlocutorul. Nu l-am auzit, nu știu... Dar era preocupat de conducere și mi-a spus, așa, nu știu cum și în ce scop: «La Congresul al XIV-lea n-o să facem schimbări în domeniul administrativ, le facem după alegerile din martie de la anul.»”

Ghiontul lui Gorbaciov

Printre grijile lui Ceaușescu legate de 23 August fusese și interviul acordat trimisului Pravdei, Boris Avercenko. Gazetarul sovietic i-a adresat punctuale întrebări derivate din programul de perestroika. În interviul publicat în presa românească în chiar ziua de 23 August, Ceaușescu nu răspunde „provocărilor”. A renunțat însă la etalarea meritelor sale în dirijarea „revoluției” din august 1944. Concesie maximă, probabil, a elogiat și armata sovietică! Dar a încercat să-și ia revanșa în noiembrie, la Congresul al XIV-lea, când a „ridicat” oficial chestiunea Basarabiei.

Și din lectura mesajelor de felicitare de peste hotare cu prilejul sărbătorii naționale a României se simte însă ghiontul lui Gorbaciov. Telegrama sovietică a ieșit din tipicul celorlalte, căci n-a fost semnată de liderul PCUS.

Din memoriile publicate recent de Santiago Carrillo rezultă că în marea familie comunistă și alțișii înghionteau pe Ceaușescu. Liderul comunistilor spanioli îl ironizase direct pentru tineretea din portretele oficiale. Să-și fi însușit critica? De 23 August 1989 s-a demonstrat cu aceleași portrete din recuzită. Dar presa a preferat „omagii” pictorilor în locul fotografiilor.

Supervizorul tribunei oficiale

Silviu Curticeanu, fostul șef al Cămarilor CC al PCR, relatează în memoriile sale („Mărturia unei istorii trăite”, Albatros, București,

2000) cum a pregătit Ceaușescu locul defilării militare în fața sediului noului Muzeu Național. În acest scop vizitase santierul și de mai multe ori într-o singură zi. „Pentru a putea privi «Comedia militară», scrie fostul demnitar, au fost improvizate o tribună principală în balconul clădirii și o tribună secundară pe scările ei. Nemulțumit, Ceaușescu, „a indicat” iarăși. Apoi s-a retras la Snagov, lăsându-și pe „falsul diriginte de santier” (cum se autoironizează memorialistul) și pe cel adevărat, inginerul Ciurel, să finalizeze amenajările.

Proiect de capitală nouă la Târgoviște

În 23 și 24 august, paginile din agenda Elenei Ceaușescu sunt albe. Poți deduce că după demonstrațiile soții Ceaușescu petrecuseră romantic, în doi, ultimul lor 23 August.

Proiectele lor ținteau însă peste viitoarele zile naționale. Spre exemplu, la 16 august, de două ori Elena Ceaușescu i-a primit, la Snagov, pe arhitecții Vlădescu și Lăzărescu. Responsabilitățile acestora au fost precizate de Silviu Curticeanu astfel: în 1989, Lăzărescu coordona proiectul Bibliotecii Naționale, iar Vlădescu pe cel al „noi capitale” de la Târgoviște.

În relatarea lui Silviu Curticeanu, proiectul apăruse astfel: „Într-o adunare populară de pomină, la Târgoviște, cu ovații ce nu se mai terminau, cu răsete și o bună dispoziție generală, nemaivăzute de mine într-o asemenea ocazie, Ceaușescu a promis că Târgoviște va deveni a doua capitală a țării; Vlădescu urma să ridice pe vechile ruine un palat reprezentativ...”

Liderul se închipuia, așadar, veșnicul arhitect și constructor al României! De altfel, după ultimul punct din programul lui 23 August 1989, a dispus demnitarilor să-l însoțească la Casa Poporului. I-a ghidat el, după relatarea lui Dumitru Popescu, prin interiorarele finisate și decorate.

Și un tablou ne(mai)văzut despre viciu și desfățare: Ce zici, cutare?!... Ați construit aici pentru cel puțin o mie de ani! – I-au lăudat ei.

Lavinia BETA

SOVIETICII DESPRE 23 AUGUST

În cursul anilor '80, membrii aparatului de propagandă al PCR au potrivit de nenumărate ori faptele istorice într-un imaginar „pat al lui Procust”, în încercarea de a legitima pe plan intern și extern acțiunile lui Nicolae Ceaușescu. Astfel, adevărul istoric a fost denaturat.

Un exemplu de falsificare a istoriei naționale a României, care s-a perpetuat până în 1989, a fost supraevaluarea numărului de membri ai Partidului Comunist din România existenți la 23 august 1944.

De ce este necesar să se cunoască exact numărul de membri ai Partidului Comunist din România la 23 august 1944? Pentru a demonstra faptul că, la acea dată, Partidul Comunist din România nu reprezenta nici pe departe o forță pe scena politică românească. Pentru a demonstra că membrii Partidului Comunist din România, atâta cât existau la 23 august 1944, erau incapabili să-l înalțare singuri de la putere pe mareșalul Ion Antonescu. Aceștia aveau, cu totul, 800-1.000 de „specialiști”, majoritatea acestora fiind deținuți în lagărul de muncă de la Târgu-Jiu chiar de către regimul pe care doreau să-l răstoarne.

În anul 1957, chiar Nicolae Ceaușescu, supravegheat de Gheorghe Gheorghiu-Dej, a fost cel care a declarat liderului vietnamez Ho Și Min: „Numărul membrilor de partid la eliberare (23 august 1944 - n.r.) era mic. Circa 1.000. Partidul a suferit mult în ilegalitate, în special cadrele au fost decimate”.

Din punct de vedere numeric, Partidul Comunist din România avea la 23 august 1944 caracteristicile unei secte, iar acest aspect a creat în permanență probleme de imagine nomenclaturii PCR. De exemplu, în vara anului 1953, ministrul de Externe sovietic, Viaceslav Molotov, a declarat în fața unei delegații a comuniștilor români, aflată în vizită la Kremlin: „Voi vă simțiți siguri sub aripa Uniunii Sovietice. Fără sprijinul nostru nu v-ați menționa nici două săptămâni. Dacă nu veți fi legați de popor, nici noi n-o să vă putem ajuta. Cine va respecta puterea noastră? Poporul sovietic a vărsat o mare de sânge pentru eli-

Nicolae Ceaușescu, de un alt 23 August, în 1958, asistând la parada militară FOTO: Arhivele Naționale

berarea voastră. Ce veți face în cazul unui al treilea război mondial? Armata voastră este formată din țărani în cea mai mare parte”.

Șase ani mai târziu, toți participanții la ședința Biroului Politic CC al PMR din 9 octombrie 1959 - Gheorghe Gheorghiu-Dej, Emil Bodnăraș, Paul Niculescu-Mizil, Dumitru Coliu, Leonte Răutu, Leontin Sălăjan și Nicolae Ceaușescu - au fost vizibil deranjați de opinia liderilor de la Moscova cu privire la „Actul de la 23 August 1944”. La fel ca în anul 1953, sovieticii nu țineau cont de afirmațiile repetate ale autorităților de la București referitoare la rolul „deosebit de important” pe care l-au avut comuniștii români în cursul luptării destat din august 1944.

Pentru a demonstra faptul că sovieticii greșesc în aprecierile lor, Emil Bodnăraș, Dumitru Coliu și Paul Niculescu-Mizil s-au întâlnit la Moscova cu I. Ponomarev, reprezentant desemnat de Kremlin pentru lămurirea problemei respective. „Au

fost puncte de vedere deosebite - a declarat, iritat, Emil Bodnăraș, în ședința Biroului Politic din 9 octombrie 1959. Noi ne-am întâlnit cu asemenea puncte de vedere și în practica unor organizații sovietice. Ne-am întâlnit până sus în conducere cu păreri diferite. Vă aduceți aminte de Molotov, cu ieșirea pe care a avut-o la adresa partidului, ce a spus el în 1953. Eu nu cred că de atunci s-a formulat părerea asta. Asta este o concepție.

Cui folosește această concepție - se întreba retoric Emil Bodnăraș - ce vrea reacțiunea, vrea să demonstreze că regimul din România este rezultatul baionetelor sovietice, se sprijină pe el și o dată cu plecarea baionetelor se surpă regimul! (...)

I-am spus, uite ce s-a scris privitor la 27 august 1944, la patru zile după 23 August 1944, în ziarul Pravda, iată ce a spus Tolbuhin, când a dat decorația mutului (regelui Mihai I - n.r.), însuși Stalin a spus aceste lucruri, iată ce scrie Enciclopedia (sovietică - n.r.),

ce scrie dicționarul politic. El s-a scuzat că aparatul (de propagandă sovietic - n.r.) a scris, nu el a scris”.

„Ce bine a fost că în componența delegației noastre au fost oameni care au luat parte la insurecție” - a declarat, satisfăcut, Gheorghiu-Dej, în aceeași ședință. Emil Bodnăraș a continuat prezentarea sa: „Noi am lămurit totul, le-am spus: așa stau lucrurile, acum ce este de făcut? El (Ponomarev - n.r.) a spus: acum avem un nou text. Am spus, cine a scos pe Forș din conducere? Ce se întâmplă la noi dacă partidul nu era puternic, se întâmplau lucrurile asemănătoare cu cele din Ungaria (din toamna anului 1956 - n.r.).

El a spus că numărul comuniștilor (români - n.r.) care au participat la insurecție (la 23 august 1944 - n.r.) era mic, parcă noi ne-am fi interesat câți comuniști (sovietici - n.r.) au fost în 1917 la Leningrad în jurul lui Lenin. Fapt este ceea ce noi am realizat (luptura de stat la 23 august 1944 - n.r.), iar partidul a avut rolul conducător. La

bulgari ați lămurit, de ce nu ați lămurit și la noi. (...)

El a venit cu următoarea soluție: textul de la pagina 455 s-a modificat, dar să vedeți că o să trebuia să repaginat tot materialul. El voia să-l scuze pe Sataghin și să nu cintească nimic din celelalte texte, cu toate că trebuie modificat în mai multe locuri. Noi am arătat de la început părerea noastră că nu se poate. Am arătat că în legătură cu participarea armatei române în războiul antihitlerist nu este nimic scris. De ce să pună unitățile române la rând cu unitățile maghiare? Se dau amănunte despre polonezi, că au format unități ale lor pe teritoriul Uniunii Sovietice, dar despre români nu a spus nimic.

El a spus că acestea erau formate din emigranți politici, iar voastre (unitățile românești - n.r.) erau formate din prizonieri. Noi am spus că aceștia au format unitățile ca voluntari, nu ca prizonieri”.

Dr Petre OPRIS

tv 24 august 1989

- 11.30 România socialistă - patria noastră liberă, independentă, suverană
- Redactor Anca Fusariu
- 11.45 Omagiu patriei și partidului
- Program muzical-literar-coregrafic
- 12.15 În parc fanfara cântă
- Muzică de promenadă interpretată de Fanfara Reprezentativă a Armatei. Dirijor Crișan Păruș
- Redactor Santuzza Dinescu
- 12.40 Eroii ai câmpiei - eroii ai noi
- revoluției
- Redactor Emanuel Isopescu
- 13.00 Telex
- 13.05 Album de sărbătoare
- Din sumar:
- Concert de prânz cu formația Ionel Budișteanu
- La temelia marilor construcții.
- Reportaj
- Sentimentul patriei. Moment poetic
- Pagini corale
- Desene animate
- Ilustrate muzicale din țară
- Reportaj. Redactor Eugen Dumitru
- Din inimă un cântec pentru țară.
- Melodii populare
- Telesport
- Ritm și melodie cu Jean Păunescu și „Star 2000”
- Oamenii zilelor noastre oglindii în filmul românesc
- Muzică ușoară în concert
- Redactor coordonator Gh. E. Marian
- 15.00 Închiderea programului
- 19.00 Telegazeta
- 19.30 Columele demnității românești
- Un partid cuceritor, un strălucit conducător, o țară înfloritoare. Documentar
- Redactor Victor Teodoru
- 19.55 Trăim decenii de împliniri mărețe
- Versuri și cântece patriotice, revoluționare
- 20.25 Film serial
- Misiunea
- Producție a Studioului de Film TV, realizată în Centrul de Producție Cinematografică „București”
- Cu: Ovidiu Iuliu Moldovan, Ștefan Iordache, Viștrian Roman, Cezara Dafinescu, Șerban Ionescu, Dumitru Rucăreanu, Adela Mărculescu, Constantin Diplan, Cornel Revent, Ion Dichiseanu, Păpăndu, Teodora Mares, Eugen Ungureanu, Șerban Celea, Ion Arcudeanu, Mariana Calotescu și alții.
- Scenariul Francisc Munteanu
- Regia Virgil Calotescu
- Episodul 3
- 21.15 Melodii de neuitat
- Redactor Florentina Satmari
- 21.45 Telegazeta
- 22.00 Închiderea programului

amintiri

PENTRU „ROTUNJIREA” BUGETULUI FAMILIEI, PENTRU NECESITĂȚILE ECONOMIEI NAȚIONALE

Toate borcanele și sticlele goale se pot valorifica prin magazinele alimentare și unitățile de legume-fructe într-una din cele trei forme, fiecare în parte la fel de avantajosă:

- LA SCHIMB
- CONTRA MARFA
- IN BANI NUMERAR

CAREU SOLAR

ORIZONTAL: 1) Zile cu soare torid. 2) Creșterea bruscă a strălucirii unei regiuni a cromosferii solare (inf). În direcția aceea. 3) Însoritul mal al mării. 4) În bazin. Momentul în care soarele ajunge în punctul cel mai înalt de pe bolta cerească, situat la verticala locului de observație. Începe în zori și se sfârșește la asfințit. 5) Glasuri. Rând dintr-o poezie. 6) Carene. Constelația Triunghiului austral (abr). Aurul poeziei, Zorile, seriile, soarele, cerul? 7) Curtea interioară a caselor romane. În sus! 8) La aer! Perioada de rotație a Pământului în jurul Soarelui (fig.). 9) Împrejurare. Bronzată... rău. Deții. 10) Celebru compozitor român, creatorul piesei muzicale „Răsărit de soare”. În verile cu soare dogoritor, le scade nivelul sau seacă (sing.). 11) Usturoi (pop.). A fundament științific sistemul heliocentric (1473-1543).

VERTICAL: 1) Scriitor clasic român (1858-1919), autorul dramei „Apus de soare”. 2) Intersecția aparentă a suprafeței Pământului cu bolta cerească. Timp în care Terra parcurge întreaga sa orbită în jurul Soarelui (pl.). 3) Afluent al Crișului Alb. Trimise de Soare. 4) Poziție în care Soarele, Pământul și o planetă sunt așezate aproximativ în linie dreaptă, Pământul aflându-se între Soare și planeta respectivă. Pe scară! 5) Localitate în Cile. Într-un astrul Oraș în vestul Columbiei. 6) Localitate în India. Călit prin expunerea la soare. 7) Măsură. Doriță arzătoare. 8) Loc îngust! Orașel în Haiti. Prefix de mărire. 9) Aur (pop.). Combinat agricol. Fără cu soare dogoritor, le scade nivelul sau seacă (sing.). 11) Usturoi (pop.). A fundament științific sistemul heliocentric (1473-1543).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										

Almanahul Cuceritorii

23 august 1944 - fapte și personaje

Ce s-a petrecut la 23 august 1944? Ce semnificație au evenimentele din acea zi, numită de inițiatorii lor „ziua H”?, „Liber-schimbismul” lui Caragiale triumfă și în istoriografie.

Ultima zi a

„cruciade anti-bolșevice”

Printre altele, 23 august 1944 înseamnă sfârșitul „războiului sfânt”.

Consultând ziarul vremii, ai putea deduce că în iunie 1941, alăturându-se trupelor germane la invazia Uniunii Sovietice, ostirea română plecase în cruciadă contra „Sataniei bolșevice”. „Anul care începe este un an de răscruce și de reinviere, se adresa mareșalul Antonescu în Proclamația către țară rostită cu prilejul Anului Nou 1941. În rosturile viitoare ale lumii, legați cu onestă onoare de ziditorii ei, noi vom putea împlini, cu fapta noastră, nu numai reinvierea românească, dar un rost de civilizație europeană. Scuturați frunțile de neliniște, pregătiți piepturile de jertfă; întăriți inimile de credință! Țara are nevoie de toate sufletele, de toate brațele, de toate puterile!”.

Discursuri ca aceste, tipice propagandei lui Antonescu, erau aduse la cunoștința soldaților de comandanții lor și întărite prin binecuvântări de preoții regimului. Prin slujitorii Bisericii se răspândeau și în comunitățile României. Până în ziua de 23 august 1944, mareșalul Antonescu i s-a atribuit astfel misiunea de „salvator al Neamului”. Basarabia era pe buzele tuturor. Pierderea Transilvaniei și orice înscusce de pe Frontul de Est erau, ca-n vreme de război, teme interzise opiniei publice.

Antonescu - erou, călău și martir

Aceasta a fost neobișnuita metamorfoză parcursă de mareșalul Ion Antonescu în istoriografia românească în decursul unei

jumătăți de veac.

Prima etapă, cea de „erou”, Antonescu a trăit-o între 21 iunie 1941 și 23 august 1944. Înfrângerea armatei germane la Stalingrad (februarie 1943) și debarcarea anglo-americană în Normandia (iunie 1944) nu i-au clintit statutul. Mareșalul se crampona mai mult de „onoarea cuvântului dat” în alianța cu Hitler decât de consecințele dezastrului național.

„Actul de la 23 august” s-a consumat în spatele ușilor închise de la Palatul Regal. A însemnat, în fapt, arestarea lui Ion Antonescu și a ministrului de Externe, Mihai Antonescu. Unii susțin că Antonescu venise la întâlnirea cu tânărul rege Mihai în intenția încheierii armistițiului, alții că se împotriva.

Din unghiul complotiștilor însă, drama mareșalului degenează în comedie. Șeful statului și al armatei, temutul Ion Antonescu a fost preluat și păzit după arestare - în lipsa altor forțe - de câțiva neînsemnați cetățeni: Emil Bodnăraș (fost ofițer dezerter și deținut politic, în acel moment cetățean sovietic), tehnica sa Florica Munzer (viitoare Florica Bodnăraș) și doi chelneri. Reușita acțiunii de a-i preda sovieticilor pe cei doi Antonești a fost meritul PCR.

După logica Procesului de la Nurenberg, în „Procesul Marii Trădări Naționale” (iunie 1946) a fost condamnat „călăul Antonescu” care trădase țara în „dezastrul războiului împotriva Uniunii Sovietice”.

Însă printre resemnificările memoriei colective de după 89, mareșalul Antonescu a dobândit aur de martir anti-comunist.

În-tral 12-lea ceas

Soluția formării unui bloc al partidelor democratice - cu includerea comuniștilor - derivase din înțelegerile intervenite între Uniunea Sovietică, Marea Britanie și SUA, puteri aliate atunci în război.

Informații de „prim rang” asupra formării „blocului democrat” ce urma să declare ieșirea României din războiul contra Puterilor Aliate se

găsesc în arhivele fostei Securități, în dosarele anchetei și procesului Pătrășcanu. Cu scopul incriminării fostului lider comunist, reprezentant al PCdR în negocierile cu PNT, PNL și PSD, anchetatorii se deplasaseră în primăvara lui 1953 la „închisoarea demnitarilor” din Sighet. Legat de 23 august i-au anchetat pe foștii semnatari ai acordului de colaborare între cele patru partide și pe oamenii lor de influență și legătură.

Rezultă astfel că august 1944 era, cum scrie Ion Mihalache, „cel de-al 12-lea ceas” pentru România. Căci trupele sovietice, intrate în țară, campau la Iași. Strategia Regelui fusese atunci decisivă. „Suveranul” declara, în 1951, baronul Mocsony-Stărcă, omul de legătură al Regelui - avea o concepție proprie net diferită de aceea a unora dintre personajile cu care înfățișăm din vara lui 1942 avealegături în vederea răsturnării: 1. caracterul strict democrat pe care dorea să-l aibă actul de răsturnare a dictaturii antonesciene și de ieșire a României din războiul alături de Axă; 2. concomitența ambelor acțiuni”.

Mocsony-Stărcă declara și că „partidele politice sunt acelea care paralizază progresul pregătirilor nefiind în stare să găsească o formulă de înțelegere pe care coroana să se poată bizui în mod definitiv”. În spiritul „caracterului democrat”, „regele refuza categoric să ia în considerație preferința șefilor partidelor de opoziție pentru un guvern militar, sau de tehnicieni sau de compunere mixtă, dar în orice caz sub președinția unui general”. „Ar fi fost considerat un guvern regal, motiva regele ferindu-se de răspundere exclusivă.”

A avut în cele din urmă promisiunile dorite. „Onorate” astfel în „ziua H” după relatarea lui Stărcă: „Pătrășcanu a fost primul dintre cei patru reprezentanți ai partidelor de opoziție care a răspuns la apelul Suveranului (...) urmat, cred după un scurt timp, de dl. Titel Petrescu, mi se pare că după eufiziunea de la ora 22:00, a radioului București de dl. C.I.C. Brătianu, iar abia în dimineața zilei de 24 august la ora 9:15, când regele nu se mai afla în București de către dl. Iuliu Maniu”.

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

ITTA cu sediul în București, Bd., expoziției nr. 2, sector 1 București organizează concurs pentru ocuparea postului de contabil principal, în conformitate cu prevederile legii 12/1971.

ICTCM - București încadrează conform legii 12/1971, ingineri, matematicieni, ciberneticieni cu experiență în utilizarea mini (macro) calculatoarelor pentru elaborare Sisteme de proiectare constructivă și tehnologică specifice construcției de mașini. Instituție centrală, cu sediul în București, str. Biserica Amzei nr. 29, încadrează prin concurs, conform legii 12/1971, dactilograf principal.

Caut persoană menaj 2 copii 10 ani. Oferte serioase inclusiv provinciana.

Vând Fiat 1500 L, pentru piese, aparat proiectie 16 mm, cu sonor Maik 205, picup stereo cu boxe Capri. Cumpăr Ford, Opel, Volkswagen

Întreprinderea de, Mecanică Poligrafică încadrează de urgență maistru electrician, maistru mecanic, ingineri TCM și automatiști, strungari.

Casa de discuri Electrecord, cu sediul în București încadrează conform legii 12/1971, economist sau contabil în compartimentul financiar.

VĂNZĂRI

Vând sufragerie stil vienez, oglindă ramă lemn sculptat.

Vând videorecorder Siemens VHS, Pal FM 394, sigilat, telecomandă infraroșii.

Vând Olteic Club cu imbunătățiri, 20.000 km. Aștept provincia.

Vând Skoda 100 S, stare perfectă. Aștept provincia.

Vând Fiat 1500 L, pentru piese, aparat proiectie 16 mm, cu sonor Maik 205, picup stereo cu boxe Capri. Cumpăr Ford, Opel, Volkswagen

vremea

În țară, vremea s-a menținut călduroasă. Cerul a fost variabil, mai mult senin în regiunile sud-estice, dar a prezentat înnoirări mai accentuate de sud-vestul țării și în zonele de munte, unde pe alocuri au căzut averse de ploaie însoțite de descărcări electrice și, izolat, de grindină. În celelalte regiuni averse și descărcările electrice au fost cu totul izolate și s-au semnalat spre seară. Maxima de temperatură a fost cuprinsă, în general, între 26 și 34 grade, iar minima, nocturnă, între 12 și 22 grade, mai scăzută în depresiunile intramontane. Dimineața, pe alocuri la munte și izolat în centrul țării, s-a produs ceață.

În București, vremea s-a menținut călduroasă, cu cerul variabil mai mult senin dimineața. Spre seară s-au înregistrat condiții reduse de ploaie și descărcări electrice. Vântul a suflat slab. Temperatura maximă a urcat până în jur de 34 grade, iar minima s-a situat între 16 și 18 grade.

Prima mare minciună

Despre arestarea lui Antonescu și sfârșitul războiului împotriva Aliaților, oamenii au aflat din Proclamația Regelui Mihai transmisă în seara zilei de 23 august 1944 la radio.

„România a acceptat armistițiul oferit de Uniunea Sovietică, Marea Britanie și Statele Unite ale Americii, declarase regele. Națiunile Unite ne-au garantat independența țării și neamestecul în treburile noastre interne. Ele au recunoscut neadecvata Dictatură de la Viena, prin care Transilvania ne-a fost răpită.”

În realitate, respectivul armistițiu a fost semnat la jumătatea lui septembrie. Iar problema Transilvaniei s-a discutat abia la Conferința de Pace din vara lui 1946 când cuvântul hotărâtor asupra României îl avea Stalin.

Prima mare minciună despre 23 august 1944 a avut pe frontul de

Est tragice consecințe. După proclamația regelui, delegați ai unităților românești au luat contact cu comandanții sectoarelor sovietice la dispoziția cărora au pus trupele.

Dezorientați de neobșnuita inițiativă, ofițerii Armatei Roșii le-au cerut superiorilor instrucțiuni. Nu se semnasă nici un armistițiu cu România - a fost răspunsul primit. În consecință, unitățile românești au fost inconjurate, dezarmate și duse în prizonierat.

În doar câteva ore au fost făcuți circa 130.000 de prizonieri români, scria ziaristul Pamfil Șeicaru. În două zile, totalul prizonierilor români depășise 175.000. Majoritatea au fost trimiși în zonele nordice ale Rusiei. Obligați la reconstrucția Uniunii Sovietice, au fost eliberați, după ani de muncă, să revină în țară. Mulți nu s-au mai întors.

(L.B.)